

مجلس هفتم زمینه‌ها، ضرورت‌ها و انتظارات

درگفت‌وگو با: دکتر قدیری ایبانه

پویا: ویژگی‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آنچه که در یکم اسفندماه ۸۲ رخ داد (و یا حداقل خود را نشان داد) کدام‌ها هستند؟

دکتر قدیری ایبانه: در انتخابات هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی شاهد تکرار حماسه انتخابات شوراهای بودیم. یکی از ویژگی‌های انتخابات شوراهای این بود که شورای نگهبان هیچ نقشی در آن نداشت؛ نه در تأیید و رد صلاحیت‌های نامزدها، نه در نظارت بر تبلیغات انتخاباتی و نه در چگونگی برگزاری انتخابات و شمارش آراء. در آن انتخابات حتی کسانی که صلاحیت نامزدی نداشتند، شرکت کردند. همه گروه‌های دوم خردادی و چپ، از جمله عناصر جبهه ملی و نهضت آزادی نیز نامزد شدند. تبلیغات سنگین داخلی به نفع جناح‌های به اصطلاح چپ صورت گرفت. رادیوهای بیگانه به نفع نامحرمان در انتخابات تبلیغ کردند؛ اما با یک «نه بزرگ» از سوی مردم روبه‌رو شدند؛ به گونه‌ای که حتی یک نفر از آن جناح هم نتوانست وارد شورای اسلامی شهر تهران شود. این در حالی بود که آنها حتی رئیس شورا و شهردار مورد نظر خود را برگزیده بودند و برای آن تبلیغ می‌کردند. انتخابات اول اسفند تکرار این حماسه بود؛ با این تفاوت که گروه‌های مسأله‌دار داخلی و حزب اکثریت در مجلس ششم و کلیه رادیوهای بیگانه عملاً انتخابات را تحریم کردند و برگزارکننده انتخابات، یعنی وزارت کشور، هم نه تنها وظایف خود را در این باره انجام نداد، بلکه نهایت کارشکنی را برای کاهش آراء به عمل آورد و تدابیری اتخاذ کرد که نیت خویش را برای همگان برملا ساخت؛ مثلاً مراکز رأی‌گیری را که مردم به آن عادت کرده بودند، تغییر دادند، بدون اینکه تابلوهایی برای آگاهی مردم از مکان‌های جدید به کار گیرند. در برخی از مدارس، رأی‌گیری‌ها را در طبقه‌های بالا برگزار می‌کردند تا افراد مسن برای رأی‌گیری مشکل داشته باشند. این اولین بار در تاریخ انقلاب بود که رادیوهای بیگانه و مجریان انتخابات، با هم همسو بودند تا نگذارند آمار شرکت‌کنندگان در انتخابات بالا برود.

در چنین شرایطی مردم در انتخابات شرکت کردند و مجلس هفتم را با ترکیب اکثریت اصول‌گرا شکل دادند و هوشیاری خویش را به نمایش گذاشتند.

حماسه اول اسفند را می‌توان نقطه قوت مردم ما و نقطه ناامیدی برای دشمنان داخلی و خارجی نامید. با این انتخابات، مردم یک «نه بزرگ» به اکثریت مجلس ششم گفتند و نارضایتی خود را از این گروه‌ها که لحظه‌ای از شعار دادن به نام مردم کوتاهی نکردند، اعلام داشتند. گرچه معتقدم در عملکرد آنها چیزی که مطرح نبود منافع مردم بود. طبیعتاً ترکیب جدید در مجلس هفتم در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی رویکردی متفاوت با مجلس ششم را بر خواهد گزید.

در مجلس ششم منافع جناحی اصل بود و به کرات بر منافع ملی اولویت می‌یافت؛ اما در مجلس هفتم، ان شاء الله، منافع ملی را بر منافع شخصی و جناحی ترجیح خواهند داد. من مجلس ششم را برای کشور بخشی از مشکل می‌دانستم و مجلس هفتم را ان شاء الله، بخشی از راه حل. البته نباید از مجلس هفتم توقع معجزه داشت؛ اما قطعاً آنها با نگاهی واقع‌بینانه و دلسوزانه‌تر به موضوعات می‌نگرند. حداقل اینکه وظیفه خود می‌دانند که تلاش خویش را برای حل مشکلات مردم متمرکز کنند.

پویا: دلایل، عوامل و زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و حتی بین‌المللی را که در

پویا: چه ظرفیت‌ها، امکانات و فرصت‌هایی باعث پیروزی این جریان شد و چه محدودیت‌ها، ناتوانی‌ها و موانعی باعث ناکامی نسبی جناح‌های دیگر در انتخابات گردید؟

دکتر قدیری ایبانه: تعهد مردم به اسلام و نظام، و مشاهده عملکرد منفی اکثریت مجلس ششم و فرصت‌سوزی‌ها به ضرر مردم و فرصت‌سازی‌ها به نفع دشمنان خارجی، باعث بروز نگرانی در مردم شد و موجب گردید کسانی که در دوره‌های گذشته به صرف رأی دادن اکتفا می‌کردند، به طور فعال در انتخابات شرکت کنند و پیروزی اصول‌گرایان را دنبال نمایند.

در انتخابات مجلس ششم، ماهیت واقعی اکثریت به اصطلاح اصلاح‌طلب برای مردم مشخص نبود و تصور نمی‌کردند که بسیاری از آنها با حاکمیت اسلام مشکل داشته باشند؛ مردم تصور می‌کردند که انتخاب، بین افرادی است که به نظام و اسلام وفادارند. اما در انتخابات مجلس هفتم، مردم با مشاهده نتایج و عملکرد اکثریت مجلس ششم فهمیدند که انتخابات این دوره بر سرنوشت کشور اثر می‌گذارد و لذا با حضور فعال و آگاهانه در انتخابات، پیروزی اصول‌گرایان را موجب شدند.

پویا: آثار احتمالی اجتماعی، سیاسی و اقتصادی انتخابات مجلس هفتم و نتیجه آن در عرصه‌های مختلف تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت کشور را در آینده چگونه پیش‌بینی می‌نمایید؟

دکتر قدیری ایبانه: مجلس هفتم را از نظر زمانی باید به دو قسمت تقسیم کرد؛ قسمت اول با دولت آقای خاتمی هم‌زمان است، و قسمت دوم با دولت بعدی، نتیجه انتخابات ریاست جمهوری در سال آینده، در تعامل بین دولت و مجلس اثرگذار خواهد بود.

عملکرد مجلس هفتم در بخش اول، یعنی یکسال نخست، در انتخابات ریاست جمهوری تأثیر خواهد داشت؛ همان‌طور که عملکرد شورای شهر تهران در یکسال اخیر در نتیجه انتخابات مجلس تأثیر گذاشت، مجلس یکسال دشوار را با دولت خاتمی پشت سر خواهد گذاشت. طبیعتاً باید در بخش‌هایی از کابینه تغییراتی صورت گیرد؛ مثل: وزارت کشور، آموزش و پرورش، راه و ترابری و معاونت پارلمانی رئیس‌جمهور، اما مشاهده کردیم که دولت یک وزیر متعادل (وزیر اقتصاد) را تغییر داد و یک عضو مشارکتی را به جای او آورد. این پیام خوبی نیست.

با افتضاحاتی که وزارت کشور در برگزاری انتخابات مجلس هفتم به بار آورد، نمی‌توان انتخابات ریاست جمهوری در سال آینده را به مجموعه مدیریتی حاضر سپرد.

اما بخش دوم از عمر مجلس هفتم، یعنی هم‌زمانی با دولت جدیدی که پس از پایان دوره ریاست جمهوری فعلی روی کار خواهد آمد، به نتیجه انتخابات ریاست جمهوری بستگی خواهد داشت. در هر صورت

دولت از هر جناحی باشد، ناچار خواهد بود با مجلس هماهنگ باشد، من امیدوارم شخصی سر کار بیاید که به آرمان‌های حضرت امام (ره) وفادار باشد، بتواند خواسته‌های مقام معظم رهبری را برآورده سازد و توانایی انجام وظیفه سنگین مور اجرایی کشور را داشته باشد، تا کشور با مشکلات قبلی مواجه نشود.

پویا: مشکلات فراروی جریان پیروز در انتخابات مجلس هفتم، کدام‌ها هستند؟
دکتر قدیری ایبانه: مجلس هفتم هم مثل همه مجالس قبلی با مشکلاتی مواجه خواهد شد. آقای خاتمی مرتب تأکید می‌کرد که دولت با مشکلات و موانعی رو به روست، من اصلاً معتقدم که زندگی، یعنی: مسابقه «دو با مانع»؛ در این مسابقه دوئل‌گاران باید بتوانند از موانع عبور کنند و رگرنه صلاحیت شرکت در مسابقه را ندارند. هر کس خود را نامزد مسؤلیتی در دولت، مجلس و غیره می‌کند، در حقیقت باید بتواند از موانع عبور کند و آنها را پشت سر بگذارد؛ نمی‌تواند توقف کند و بگوید در سر راهم

پدید آمدن حماسه یکم اسفند دخیل بودند، چگونه ارزیابی می‌نمایید؟
دکتر قدیری ایبانه: آنچه از آن با عنوان «جبهه اصلاح‌طلبان» نام برده می‌شود، با شعارهای خاصی وارد عرصه انتخابات شد و با استفاده از تاکتیک‌های تبلیغاتی، ضمن تخریب چهره رقبا، خود را منجی کشور و نمود کرد. در این راه رادیوهای بیگانه و تبلیغات سنگین دشمنان اسلامیت نظام، به یاری این جناح آمدند و نتیجه آن شد که در دوم خرداد و سپس در انتخابات مجلس ششم مشاهده کردیم. ملت مشاهده کرد که آنها در بسیاری از موارد برخلاف شعار «مردم سالاری»، مردم

و منافع عمومی را نادیده انگاشته و به جای شایسته سالاری به حاکمیت فامیل‌گرایی، رقیب‌بازی، قوم‌گرایی و حزب‌بازی، با توسل به غوغا سالاری روی آورده‌اند. آنها تأثیر منفی عملکردهای این گروه‌ها را در زندگی روزمره خویش لمس نمودند. ضمناً مردم دیدند و شنیدند که دشمنان خارجی، یعنی آمریکا، انگلیس و اسرائیل، که در طول این ۲۵ سال، همواره علیه ملت ایران عمل کرده‌اند، و نیز رادیوهای آنها که به سازمان‌های جاسوسی‌شان وابسته هستند، به حمایت گسترده، علنی و غیر علنی، و مستقیم و غیر مستقیم، از این جریان‌ها پرداختند.

آنها دریافتند که سیاست‌های رادیوهای بیگانه به سرعت به برنامه و سیاست‌های این گروه‌ها تبدیل می‌شود. مردم مانند با هوشیاری و ذکاوت خود، رابطه این دو را فهمیدند؛ مجموعه این عوامل باعث شد که حماسه اول اسفند آفریده شود.

پویا: خصوصیات مشترک، متمایز و احیاناً جدید اجتماعی و سیاسی برای پیروزمندان در انتخابات یکم اسفند ماه ۱۳۸۳ در مقایسه با سایر گروه‌ها را چه می‌دانید؟

دکتر قدیری ایبانه: از خصوصیات مشترک در وضعیت اجتماعی سیاسی برای پیروزمندان انتخابات در مجلس ششم و مجلس هفتم این است که مردم توقع دارند این مجالس، مشکلات کشور را حل کنند و تمام وقت و انرژی خود را صرف رفع مشکلات و باز کردن گره‌های کشور نمایند. خصوصیت مشترک دیگر این است که مردم تصور می‌کنند با وجود فرهنگ ضعیف‌کاری‌ها و اسراف در مصرف که در کشور جریان دارد، مدیریت‌هایی توانمند معجزه کنند.

حکومت ۵ ساله حضرت علی (ع) نشان داد که حکومت اسلامی و مدیریت عالی چه نقشی در امور دارد، ضمن اینکه عدم مشارکت مردم در امور می‌تواند حتی به حاکمیت معاویه و شکست حکومت اسلامی بیانجامد.

نمی‌شود در حالی که ساعت مفید کاری مادر مقایسه با دیگر کشورها کم‌ترین و میزان تعطیلات مان بیش‌ترین است، انتظار داشته باشیم که مدیریت به تنهایی مشکلات را حل کند. نباید نقش مدیریت‌ها و مردم را کم اهمیت دانست. مجلس هفتم و کل مدیریت

کشور در صورتی موفق خواهند شد که همه به وظایف خود عمل کنند. مجلس ششم بسیاری از فرصت‌ها را به دلیل بی‌توجهی به وظایف خود و نیازها و مشکلات مردم از دست داد. من توقعات مردم از مجلس را بیش‌تر از امکانات و توانایی‌های اقتصادی کشور می‌دانم و نگرانم که این توقعات، ارزیابی‌ها و قضاوت‌های غیرمنصفانه‌ای را در آینده به دنبال داشته باشد. در وضعیت فعلی معتقدم که باید با اطلاع‌رسانی صحیح، توقعات مردم را در حد واقعیت‌ها و امکانات کشور تعدیل کرد.

مجلس هفتم نباید به توان کارشناسی خود برای حل مسائل کشور اکتفا کند و باید شیوه‌هایی را برگزیند که بتواند از نظرات و توانایی‌های کارشناسی کشور در این باره استفاده کند. مرکز پژوهش‌های مجلس و کمیسیون‌های مختلف آن نیز دیگر مرکز علمی و پژوهشی می‌توانند همگام با تحول در اطلاع‌رسانی و ارتباط با افکار عمومی در این جهت نقش مؤثری ایفا نمایند.

کشور و مقابله با سوء استفاده‌ها به بهترین وجه وظایف خود را انجام دهد. همواره منافع اسلامی و ملی را بر منافع شخصی، حزبی و گروهی ترجیح دهند. توقعاتی هم وجود دارد که گاه بی‌جاست. مثلاً ۹۵ درصد مراجعان به نمایندگان، از آنها کار و با وام می‌خواهند! یعنی وظایف نمایندگی را با اداره کارایی وزارت کار اشتباه می‌گیرند. به نظر من باید اطلاع رسانی مناسبی در مورد وظایف نمایندگی انجام شود؛ حتی انجام "سفارش" برای کار و با وام در مجلس هفتم ممنوع و نوعی "فساد" تلقی شود.

نماینده‌ای که مرتب به وزرا و مسؤولان نامه بنویسد و برای این و آن، کار و وام تقاضا کند، توان و اعتبار نظارتی خود را از دست خواهد داد و این امر منشاء بروز فساد خواهد شد. مجلس هفتم باید مراقب این خطر باشد.

پویا: بایسته‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی اخلاقی و رفتاری که باید توسط جریان پیروز رعایت گردد، کدامند؟

دکتر قدیری ابیانه: به سوگند خورد وفادار باشند، به حقوقی که طبق قانون می‌گیرند، قانع باشند و از دریافت امتیازات ویژه برای خود و بستگانشان پرهیز کنند. ارتباط خود را با مردم، به خصوص مردم حوزه نمایندگی شان، حفظ کنند. همواره پشتیبان نظام و ولایت باشند و بدانند که استقلال قوانین هماهنگی قوانین است، باید همه قوا تحت لوای رهبری برای پیشرفت کشور و بهبود اوضاع، تلاش نمایند.

نباید در وضع زندگیشان قبل و بعد از نمایندگی تغییر چندانی به وجود آید و نباید مردم را از خود ناامید کنند؛ چرا که آنها با وجهه اصول‌گرایی وارد مجلس شده‌اند و کوناهای آنان، فقط موجب زیان به خودشان نخواهد شد.

پویا: پس از چند سال که از ظهور جریان دوم خرداد می‌گذرد، عوامل شکست رقیبان آنها در انتخابات دوم خرداد در جذب اقبال عمومی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

دکتر قدیری ابیانه: من توقعات بیش از حد از دولت و مجلس، فراتر از امکانات اقتصادی کشور، ضعف در اطلاع رسانی، بی‌توجهی به سؤالات و ذهنیات افکار عمومی را در کنار توطئه‌های خارجی برای تخریب وجهه شخصیت‌های اصول‌گرا از عوامل مهم می‌دانم. از سوی دیگر آقای خاتمی به عنوان یک سید و روحانی و مدافع نظام و اسلام، مطرح و تبلیغ شدند و به پیروزی رسیدند. من بین آقای خاتمی و بسیاری از اطرافیان ایشان، فرق قائلم و از اشتباهات بزرگ ایشان این بود که افرادی را گرد خود جمع کردند که، به قول خود ایشان، خواستار اتخاذ موضع اپوزیسیون از سوی رئیس جمهور و دولت بودند.

شکست دوم خرداد به اصول‌گرایان فهماند که نباید به افکار عمومی کم توجهی کرد؛ امری که خود دوم خردادی‌ها هم در این دوره به آن بی‌توجهی کردند. **پویا:** عملکرد جریان دوم خرداد و رقبای رسمی آنها، چه عبرت‌های استرژیک برای جریان جدید خواهد داشت؟

دکتر قدیری ابیانه: مردم ما به اسلام، نظام اسلامی، آرمان‌های حضرت امام (ره) و رهبری پایبند هستند. شناخت این مهم برای هر حزب و گروه و جریان، راهنمای خوبی است. باید نسبت به نفوذ نامحرمان در مناصب حکومتی مراقب بود و آنها را از این مناصب دور کرد.

افکار عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران اهمیت زیادی دارد. باید به گونه‌ای عمل کرد که مردم همواره با شوق و علاقه در صحنه حاضر شوند. اطلاع رسانی به مردم و جلب مشارکت عمومی یک وظیفه و نیاز جدی است. باید مراقب توطئه‌های خارجی بود و خیلی باید‌ها و نبیدهای دیگر که از حوصله این مصاحبه خارج است.

و امکانات واقعی کشور است. اقتصاد کشور به نفت متکی است، باید آن را به کار متکی کنیم؛ اقتصاد مصرف‌گرا است، باید تولید گرا کنیم. توزیع عادلانه بودجه و مبارزه با فساد و سوء استفاده، از وظایف مهم مجلس هفتم است، اما علاوه بر آن باید به تولید ثروت در کشور هم همت گماشت.

مجلس و دولت اگر بهترین برنامه‌ریزی‌ها را هم داشته باشند، با مشکلی به نام فرهنگ ضعیف کاری در کشور مواجهند.

از مشکلات دیگر مجلس هفتم تلاش شکست خوردگان داخلی و خارجی انتخابات، برای تخریب وجهه اصولگرایان است که دامن زدن به توقعات و کم‌جلوه دادن دستاوردها را در دستور کار خود قرار خواهند داد.

در مجلس هفتم هم مثل مجلس‌های پیشین، افرادی حضور دارند که گاه اصلاً یا مسائل کلان کشور و راه‌حل‌ها آشنا نیستند؛ معمولاً این گونه افراد به جای تلاش برای حل مسأله، به شعارهای مردم‌پسند روی خواهند آورد که در بهترین حالت آن، خودشان هم به آن شعارها معتقدند. ولی دچار همان نوهمانی هستند که عموم مردم گرفتار آن هستند. به هر حال باید کاری کرد که مجلس هفتم بتواند در حرکت به سمت نقطه مطلوب در سال ۱۴۰۴ که چشم انداز آن ترسیم شده است، نقش مثبتی ایفا کند. من از این بابت به مجلس هفتم امیدوارم و البته نتیجه انتخابات ریاست جمهوری آینده را هم خیلی مؤثر می‌دانم.

پویا: چه تهدیدهایی آنها را به مخاطره خواهد انداخت؟

دکتر قدیری ابیانه: همان طور که عرض کردم، توقعات روز افزون مردم که دشمنان به آن دامن می‌زنند و دوستان هم گاهی با ناپختگی آن را شعله‌ور می‌کنند.

مجلس هفتم باید مراقب باشد. معمولاً در موارد متعددی در معرض اتخاذ تصمیماتی است که آن را به نفع مردم و کشور تشخیص می‌دهد، اما ممکن است به محبوبیت آنها لطمه بزند؛ یعنی در بسیاری از مواقع مسؤولان باید بین مصلحت مردم و محبوبیت خویش یکی را انتخاب کنند. امیدوارم که این مجلس، مصلحت مردم را بر محبوبیت خویش ترجیح دهد. البته می‌توان با اطلاع رسانی مناسب، شرایط را برای تصمیم‌گیری آسان‌تر نمود.

پویا: برای مثال چه تصمیمی از چنین ویژگی‌ای برخوردار است؟

دکتر قدیری ابیانه: مثلاً تعطیلات فراوان در کشور. اگر مجلس و دولت تعداد تعطیلات را افزایش دهند، خوشایند مردم خواهد بود، گرچه به نفعشان نیست. اما اگر تعطیلات را کاهش دهند، مورد اعتراض قرار خواهند گرفت، گرچه این امر برای توسعه و پیشرفت کشور ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. از این نوع تصمیمات که مدیران باید بین محبوبیت خود و یا مصلحت مردم یکی را انتخاب کنند، بسیار پیش می‌آید.

پویا: مطالبات و توقعات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مردم از جریان پیروز چه می‌باشد؟

دکتر قدیری ابیانه: توقعات و مطالبات مردم دو بخش دارد: آنچه که من آن را توقعات به حق می‌نامم و آن توقعاتی که فراتر از توان مجلس و حکومت است.

مردم توقع دارند که مجلس تمام تلاش خویش را در حل مشکلات کشور با استفاده از کلیه امکانات موجود به کار گیرد. درباره برنامه بودجه پیشنهادی که دولت ارسال به مجلس می‌برد، مجلس باید مطمئن شود که برنامه و چگونگی تقسیم و اختصاص بودجه، به بهترین وجه انجام شده است. مردم می‌دانند که داشتن یک برنامه خوب، لازمه پیشرفت است و این از وظایف مجلس است که با تأمل، بهترین برنامه را تصویب کند. آنها توقع دارند که مجلس در انتخاب و نظارت بر حسن اجرای مدیران اجرایی

انجام "سفارش" برای کار و با وام در مجلس هفتم ممنوع و نوعی "فساد" تلقی شود.

حماسه اول اسفند را می‌توان نقطه قوت مردم ما و نقطه ناامیدی برای دشمنان داخلی و خارجی نامید.